

MILAN GROŠELJ

POVODOM NJEGOVE ŠESTDESETLETNICE

Letos praznuje svoj šestdeseti rojstni dan prof. Milan Grošelj, eden od ustanoviteljev in urednikov našega časopisa. Ob tem njegovem jubileju želimo na kratko očrtati njegovo življenjsko pot in vsaj bežno osvetliti delež, s katerim je obogatil filološko znanost v naši državi, ki pa je zaradi slavljenčeve skromnosti širši javnosti vse premalo znan.

Prof. Milan Grošelj se je rodil v Kamniku dne 19. 9. 1902. Od tod ga je njegova pot vodila v Ljubljano, kjer je obiskoval gimnazijo in študiral na univerzi ter diplomiral leta 1925. Tu je — po enoletnem izpopolnjevanju v Parizu in po več kot desetletnem službovanju v srednjih šolah — tudi začel predavati latinski jezik na univerzi, najprej kot honorarni predavatelj, pozneje kot docent (1940), kot izredni (1945) in kot redni (1950) profesor. Tu živi še danes in se udeležuje kot predstojnik oddelka za grški in latinski jezik na filozofski fakulteti, kot upravnik Inštituta za slovenski jezik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, kot urednik znanstvenih časopisov „Živa Antika“ in „Linguistica“.

Toda to so le zunanji mejniki njegove poti, le zunanji emblemi njegove dejavnosti. Če pa skušamo ob njegovem življenjskem prazniku razmeriti tudi globlje dimenzije njegove znanstvene ustvarjalnosti, zaidemo v nemajhno zadrego, zakaj njegova dejavnost ni usmerjena v eno samo ožje področje, ampak je izredno razvejana in obsega ves široki spekter filoloških znanosti od sintaktičnih, stilističnih in etimoloških študij preko analize in interpretacije antičnih pesniških umetnin do esejev o latinski književnosti, o antični literaturi in družbi nasploh, razteza pa se tudi čez okvir klasične filologije, v sorodne veje slovenistike, germanistike, indogermanistike in etnologije. Na vsa ta področja je prof. Grošelj posegal v svojih razpravah, vsepovsod je našel odprta vprašanja ter iskal in nakazoval ustrezne rešitve. Ravno ta vsestranost je morda kriva, da večine svojih izsledkov doslej ni utegnil strniti v večja sintetična dela, ampak so ostali raztreseni po številnih znanstvenih časopisih. Seveda pa moramo ob tem upoštevati tudi težave, s katerimi se je moral boriti spričo majhnosti naših razmer, kjer ni imel strokovne literature in drugih osnovnih pripomočkov, kjer večkrat ni mogel najti pravih sobesednikov v svoji stroki, kjer tudi ni mogel navezati na pomembnejšo raziskovalno

tradicijo, ki je — v klasični filologiji bolj kot v kateri drugi vedi — eden osnovnih pogojev za uspešno raziskovalno delo.

Izhodišče Grošljeve znanstvene dejavnosti so bile sintaktične študije predvsem sintaksa latinskih sklonov. Tu se je zgledoval po Löffstedtu in metodah švedske šole, ki pa jih je obogatil s svojimi izvirnimi konceptijami in pogosto apliciral tudi na slovenski jezikovni material, kjer je bila sintaksa vselej zapostavljena kot pastorka. S tega področja je zajeta že snov njegove doktorske disertacije („Iz sintakse latinskega genitiva in dativa“), zanimiva pa je zlasti razprava o abundantnem refleksivu in mediju v slovenščini, objavljena v Ramovševem zborniku; s tega področja je tudi njegovo najboljše delo, ciklus predavanj o sintaksi latinskih sklonov, ki pa je doslej žal ostalo v rokopisu. Od sintakse se je preusmeril v sorodne stilistične študije in je zlasti spretno razčlenil prvo in drugo knjigo Horacovih od („O vplivu afekta na stilizacijo Horacovih od“). V zadnjih letih so njegova znanstvena prizadevanja posvečena predvsem etimološkim raziskavam kjer je osvetlil izvor, pomen in usodo prenekatero grške in latinske, pa tudi slovenske besede. Njegove etimologije, zbrane v člankih, ki so najčešče označeni s skromnim naslovom *Etyma Graeca, Etyma Latina* ali *Etyma Slavica*, vsebujejo toliko dragocenih drobcev, toliko novih in izvirnih pobud, da mimo njih ne more noben sodoben etimološki slovar. Na področju etimoloških študij imamo v njem enega najpomembnejših strokovnjakov ne le v nacionalnem, ampak tudi v mednarodnem merilu; naj omenimo samo dejstvo, da je bil 1. 1953 na kongresu obnovljene *Indogermanische Gesellschaft* v Münchenu izvoljen v odbor te učene družbe.

Grošljeva znanstvena dela se odlikujejo po akribiji in zanesljivosti po naravnost bolestnem odporu do vsega hipotetičnega in nedokazanega. Njegove razprave se pogosto tako šibijo pod težo prepričljivih dokazov, da o njem lahko s Kalimahom trdimo: οὐδὲν ἀμάρτυρον αἰεῖδω.

Ob vsej pomembnosti znanstvenega opusa pa ne smemo prezreti njegovega pedagoškega dela, ki se mu je vedno posvečal z dušo in srcem. Ta njegova dejavnost je našla svoj izraz ne le v živi besedi, ampak tudi v šolskih izdajah *Salusta, Cicerona, Tacita, Vergila, Ovida* in *Horaca*. Njegovi komentarji se odlikujejo po eksaktnosti, metodičnosti in zanimivosti skozi šolski prah, ki se je v stoletjih nabral na delih antičnih klasikov, skušajo prodreti v globlje jedro umetnin in vnašajo v interpretacijo antičnih tekstov žive vzpodbude in nove poglede. Uvodi v te šolske izdaje čeprav so nekateri od njih nastali že pred četrto stoletje, predstavljajo vendar še zmerom najboljše, kar je bilo o teh avtorjih doslej v slovenščini napisanega.

Toda lik Grošljeve dejavnosti in osebnosti bi ostal nepopoln, če ne bi omenili tudi njegovih karakternih lastnosti, zlasti plemenitega etosa, ki se je v veliki meri oblikoval prav ob branju in študiju antičnih klasikov, in pa ljubezni do matične stroke, ki ga vodi in navdihuje pri njegovem delu. Iz te ljubezni izvira tudi njegova skrb za vzgojo znanstvenega naraščaja, ki ga je kot razgledan mentor siste-

matično uvajal v raziskovalno delo in mu s svojo prizadevnostjo omogočal izpopolnjevanje doma in v tujini. V tej zavzetosti in navezanosti na matično stroko je čutiti že kar neko nostalgijo, domotožje po tistih časih, ko je latinščina dominirala v kulturnem življenju in so izobraženci v njej pisali ne le svoja znanstvena dela, ampak tudi privatno korespondenco. Po njihovem zgledu tudi sam rad objavlja v klasični latinščini ne le povzetke svojih razprav, ampak večkrat tudi razprave same. Kot odličen latinist pozna vse pomenske in stilistične odtenke latinskega besednega zaklada, zato je v njem našel ubogljivo in prožno orodje za izražanje svojih misli, izsledkov in hotenj.

Ob šestdesetletnici se prof. Grošlju zahvaljujemo za vse, s čimer je obogatil naš časopis in našo znanost nasploh, za vso ljubezen, prizadevnost in napor, s katerim je pospeševal humanistične študije pri nas, in mu že imo še na mnoga leta; kot majhno darilo pa mu poklanjamo razprave, objavljene v tem zvezku „Žive antike“.

Ljubljana.

K. Gantar.

SUMMARIUM

K. Gantar: MILAN GROŠELJ

De vita operibusque Milani Grošelj, professoris universitatis Labacensis, qui a. d. XIII. Kal. Oct. anno MCMLXII bis sena lustra feliciter condidit, paucis narratur. Qui origines multorum vocabulorum Graecae Latinae Slavicae linguarum sagaciter detexit, quaestionum syntaxeos Latinae nodos absolvit, locos obscuros in scriptis auctorum antiquitatis repertos acri ingenio explicavit, studia humanitatis verbis dictis et scriptis propagavit. Cui amici collegae discipuli hoc volumen *Vivae antiquitatis* dedicatum esse voluerunt.